॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ विस्रब्धंसविश्वासंयथास्यात्तथा ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७॥ २८ ॥ २९॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ यदाचेति यदिशोकेनव्यसनंनश्येत्तर्हिस

शत्रुभिश्चावहसितोमानीपौरुषवर्जितः ॥ पांडवैर्विक्रमाद्यैश्चसावमानमवेक्षितः ॥ २१ ॥ वैशंपायनउवाच एवंचिंतापरिगतोदुःशासनमथाब्रवी
त् ॥ दुःशासननिबोधेदंवचनंममभारत ॥ २२ ॥ प्रतीच्छत्वंमयादत्तमभिषेकंनृपोभव ॥ प्रशाधिपृथिवींस्फीतांकर्णसौबलपालितां ॥ २३ ॥ भ्रातॄन्पालयवि
स्रब्धंमरुतोवृत्रहायथा ॥ बांधवाश्चोपजीवंतुदेवाइवशतक्रतुं ॥ २४ ॥ ब्राह्मणेषुसदावृत्तिंकुर्वीथाश्चाप्रमादतः ॥ बंधूनांसुहृदांचैवभवेथास्त्वंगतिःसदा ॥
॥ २५ ॥ ज्ञातींश्चाप्यनुपश्येथाविष्णुर्देवगणान्यथा ॥ गुरवःपालनीयास्तेगच्छपालयमेदिनीं ॥ २६ ॥ नंदयन्सुहृदःसर्वान्शात्रवांश्चावभर्त्सयन् ॥ कंठेचैनंप
रिष्वज्यगम्यतामित्युवाचह ॥ २७ ॥ तस्यतद्वचनंश्रुत्वादीनोदुःशासनोब्रवीत् ॥ अश्रुकंठःसुदुःखार्तःप्रांजलिःप्रणिपत्यच ॥ २८ ॥ सगद्गदमिदंवाक्यंभ्रातरंज्ये
ष्ठमात्मनः ॥ प्रसीदेत्यपतद्भूमौदूयमानेनचेतसा ॥ २९ ॥ दुःखितःपादयोस्तस्यनेत्रजंजलमुत्सृजन् ॥ उक्तवांश्चनरव्याघ्रोनैतदेवंभविष्यति ॥ ३० ॥ विदीर्ये
त्सकलाभूमिर्द्यौश्चापिशकलीभवेत् ॥ रविरात्मप्रभांजह्यात्सोमःशीतांशुतांत्यजेत् ॥ ३१ ॥ वायुःशैघ्र्यमथोजह्याद्धिमवांश्चपरिव्रजेत् ॥ शुष्येत्तोयंसमुद्रेषुव
ह्निरप्युष्णतांत्यजेत् ॥ ३२ ॥ नचाहंत्वदृतेराजन्प्रशासेयंवसुंधरां ॥ पुनःपुनःप्रसीदेतिवाक्यंचेदमुवाचह ॥ ३३ ॥ त्वमेवनःकुलेराजाभविष्यसिशतंसमाः ॥
एवमुक्त्वासराजानंसुस्वरंप्ररुरोदह ॥ ३४ ॥ पादौसंस्पृश्यमानाहौभ्रातुर्ज्येष्ठस्यभारत ॥ तथातौदुःखितौदृष्ट्वादुःशासनसुयोधनौ ॥ ३५ ॥ अधिगम्यव्यथा
विष्टःकर्णस्तौप्रत्यभाषत ॥ विषीदथःकिंकौरव्यौबालिश्याल्लाकृताविव ॥ ३६ ॥ नशोकःशोचमानस्यविनिवर्तेतकर्हिचित् ॥ यदाचशोचतःशोकोव्यसनंना
पकर्षति ॥ ३७ ॥ सामर्थ्यंकिंततःशोकेशोचमानौप्रपश्यथः ॥ धृतिंगृह्णीतंमाशत्रून्शोचंतौनंदयिष्यथः ॥ ३८ ॥ कर्तव्यंहिकृतंराजन्पांडवैस्तवमोक्षणं ॥ नित्य
मेवप्रियंकार्यंराज्ञोविषयवासिभिः ॥ ३९ ॥ पाल्यमानास्त्वयातेहिनिवसंतिगतज्वराः ॥ नार्हस्येवंगतेमन्युंकर्तुंप्राकृतवद्यथा ॥ ४० ॥ विषण्णास्तवसोदर्या
स्त्वयिप्रायंसमास्थिते ॥ उत्तिष्ठव्रजभद्रंतेसमाश्वासयसोदरान् ॥ ४१ ॥ इतिश्रीमहाभारतेआरण्यकेपर्वणिघोषयात्राप० दुर्योधनप्रायोपवेशेऊनपंचा
शदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २४९ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

कर्तव्यःनतुतत्तथास्तिअतःशोकोनकर्तव्यइत्यर्थः ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ इत्यारण्यकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेऊनपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २४९ ॥ ॥ ७ ॥

Digitized by Google